

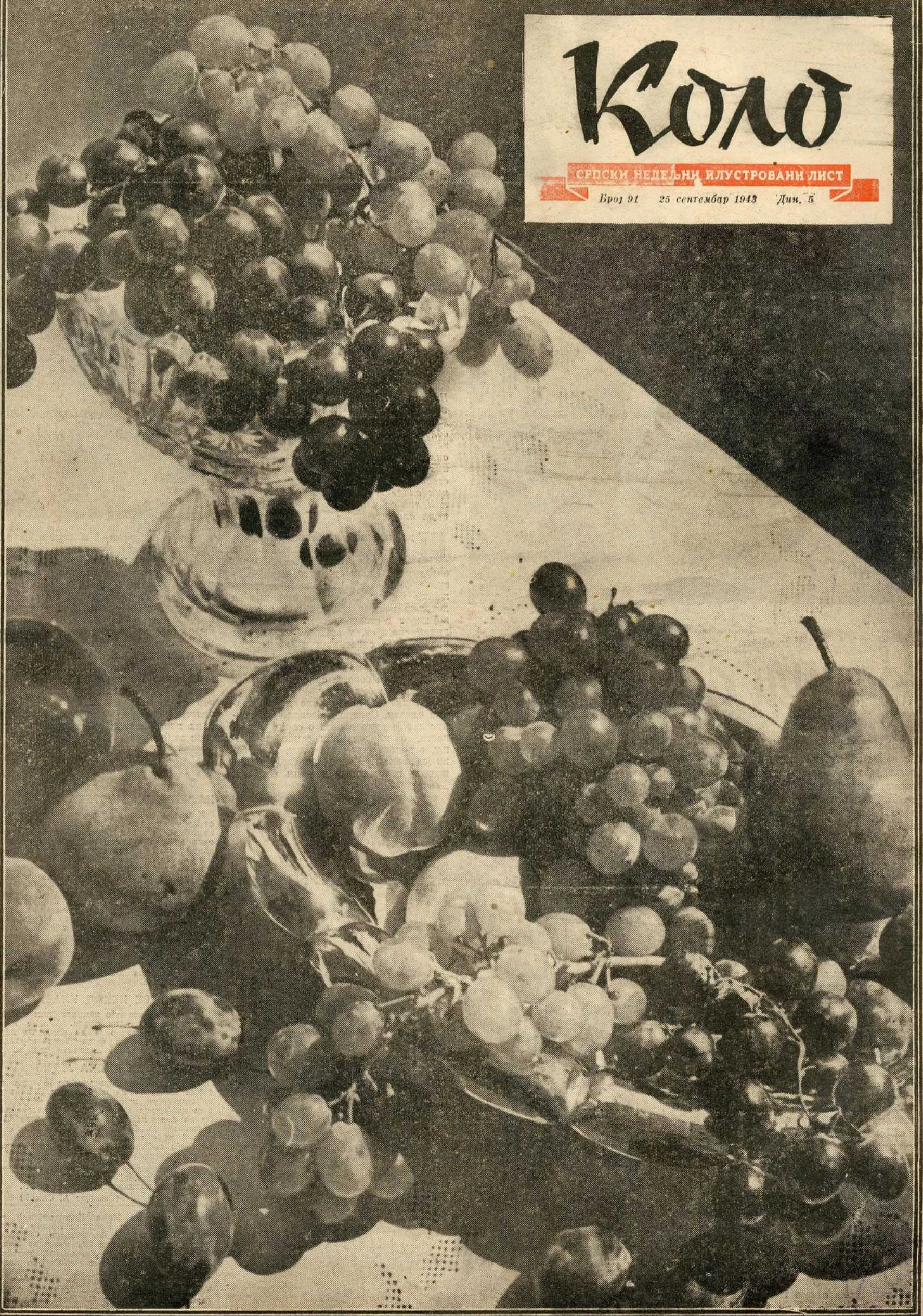
WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Коло

СРПСКИ НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ

Број 91 25 септембар 1943 Дил. 5

СРПСКИ
ИЛУСТРОВАНИ
ЛИСТ

Двогодишњица добровољачких одреда

Помену који је приређен палим добровољцима поводом двогодишњице оснивања првих добровољачких одреда присуствовао је председник владе генерал г. Недић са члановима владе.

Велики дани Србије

Вођа Рајха примио је у свом Главном стану, у току прошле недеље, председника владе Народног спаса, армиског генерала г. Милана Ђ. Недића. О том пријему издато је следеће службено саопштење:

»Вођа Рајха примио је 18 септембра у свом Главном стану српског председника владе армиског генерала Милана Недића.

»Пре пријема код Вође Рајха министар иностраних послова Рајха фон Рибентроп имао је дужи разговор са српским председником владе о питању будућег развоја у Србији.»

По повратку председник г. Недић дао је следећу изјаву:

»Јуче, 18 септембра, имао сам особиту част да будем примљен у аудијенцију код Вође Немачког Рајха Адолфа Хитлер. Пре тога био сам такође примљен и од стране министра иностраних послова Рајха, Господина фон Рибентропа.

»Том приликом изложио сам им жеље и потребе српског народа и разговарао о будућности Србије.

«Уједно сам им најусрдније захвалио на почастима, коју су ми овим пријемом указали као претставнику Србије и српског народа.»

Службено саопштење и изјава председника г. Недића јасно и убедљиво говоре не само о необичној важности ове посете, већ и о томе да је у животу Србије и српског народа наступила значајна етапа. Ова посета, видно признање напорима владе Народног спаса, имаће, како се из меродавних

тумачења види далекосежних последица у будућности Србије и Српства.

(Снимци: А. Симић)

Пре неколико дана навршило се две године од оснивања првих добровољачких одреда. Првим одредима следиле су други, нови, и ускоро је образован Српски добровољачки корпус. Можда се никад неће довољно рећи о значају и родољубивој uloзи, о стваралачком полету омладинаца који су, у једном судбоносном часу Србије, схвативши и сву тежину часа, али и лепоту пожртвованости и службе отаџбини, похитали да се с пуцком у руци боре за спас земље, њену безбедност и будућност.

У току ове две године добровољачки одреди, Српски добровољачки корпус дао је пуно доказа о својој виталности, о младалачком самопрегоревању, о непоштедном залагању, из љубави за земљу. Многи су своје младе животе положили у тешким борбама,

у скоро свим крајевима Србије. И поводом двогодишњице оснивања добровољачких одреда одржан је и помен двесточетрдесетшесторици добровољаца који су пали у борбама, дајући добровољно своје животе.

Помену, који је приређен у понедељак, 20 септембра, у Саборној цркви присуствовали су председник владе Народног спаса генерал г. Недић, чланови владе, генерал г. Јонић, командант корпуса пуковник г. Мушицки и друге угледне личности. После свечане службе Болже и помена одржао је говор прота г. Луковић који је у свом полетном говору изнео велике заслуге оних младинаца који су се жртвовали за спас земље.

О СВЕМУ И СВАЧЕМУ

НАЈВЕЋА БИБЛИОТЕКА НА СВЕТУ

У целом свету познате су многе библиотеке чувене по својој вредности и великом броју књига. Међутим, сада је створена у врло кратком времену, ревносним сакупљањем књига за немачке војнике на фронту, највећа библиотека на свету. Она броји 36 милиона књига, које су подељене на 151.000 библиотека на фронту.

СНАГА БЕНЗИНА

Мало људи може да замисли колико огромно много коњских снага има у једном литру бензина. Када би имали само идеални мотор на расположењу, у коме се од произведене снаге не би ништа губило, један литар бензина би могао добро натоварен ауто у тежини од десет тона да на спиралном путу дигне у висину од 300 метара.

КАКО СЕ НЕКАД УЛАЗИЛО

Некада се сматрало непристојним ако би посетилац куцао на врата. Ако је неко хтео да уђе, морао је да гребе на вратима. На вратима француских краљева стојао је у ту сврху нарочити чешаљ.

ОД ТРИ ИМЕНА ЈЕДНО

Крштење новорођенчади не обавља се свуда на свету на исти начин. Има најразличитијих начина крштења. У извесним крајевима Египта, кад родитељи желе да дају детету име, они одаберу три разна имена. Затим запале три свеће и свакој даду по једно од изабраних имена. Беба добија име оне свеће која је последња догорела.

На насловној страни:
Лепи плодни родне земље...
(Снимак: А. Симић)

Слава Цркве „Ружица“

Црква „Ружица“ свечано је прославила своју славу „Малу Госпојину“. Чинодејствовао је митрополит г. Јосиф из асистенцију више свештеника и ђакона. После службе божје одржана је литија, а затим отслужен помен пред костурницом војника српских у граду.

Договораје

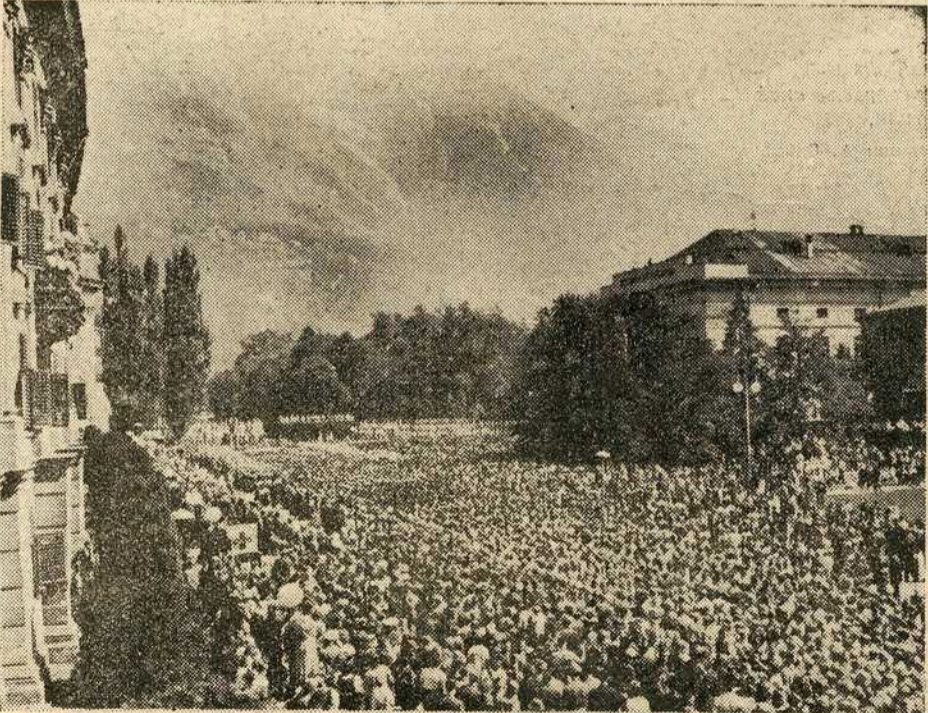
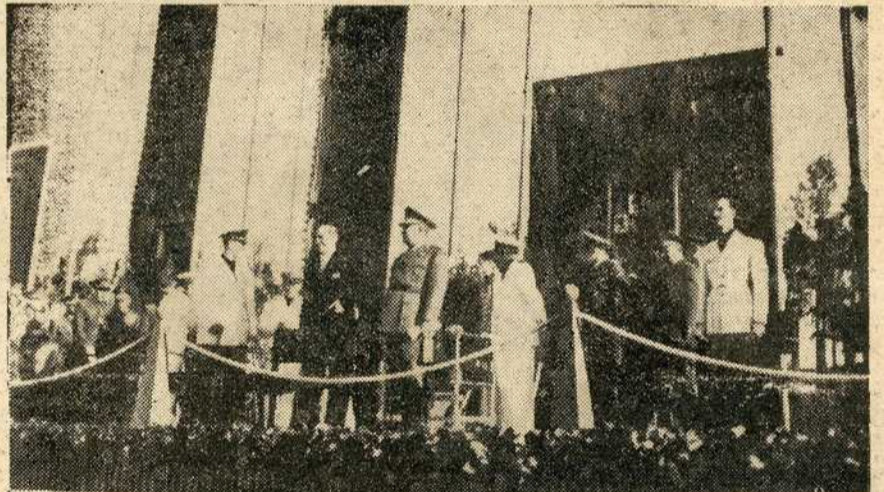
2 — Једна делегација јапанских генерала и официра прегледала је ових дана утврђења на атлантској обали, подигнута ради одбране Европе.

1 — Диче, ослобођен смелим подизом немачких трупа из руку Бадолове клике која је хтела да га преда Англосаксонцима, позвао је одмах италијански народ да под вођством Републиканске фашистичке странке продиже бескомпромисну борбу на страни Немачке.

3 — На великом међународном сајму у Смирни нарочито интересовање изазвао је репрезентативни немачки пасивљон.

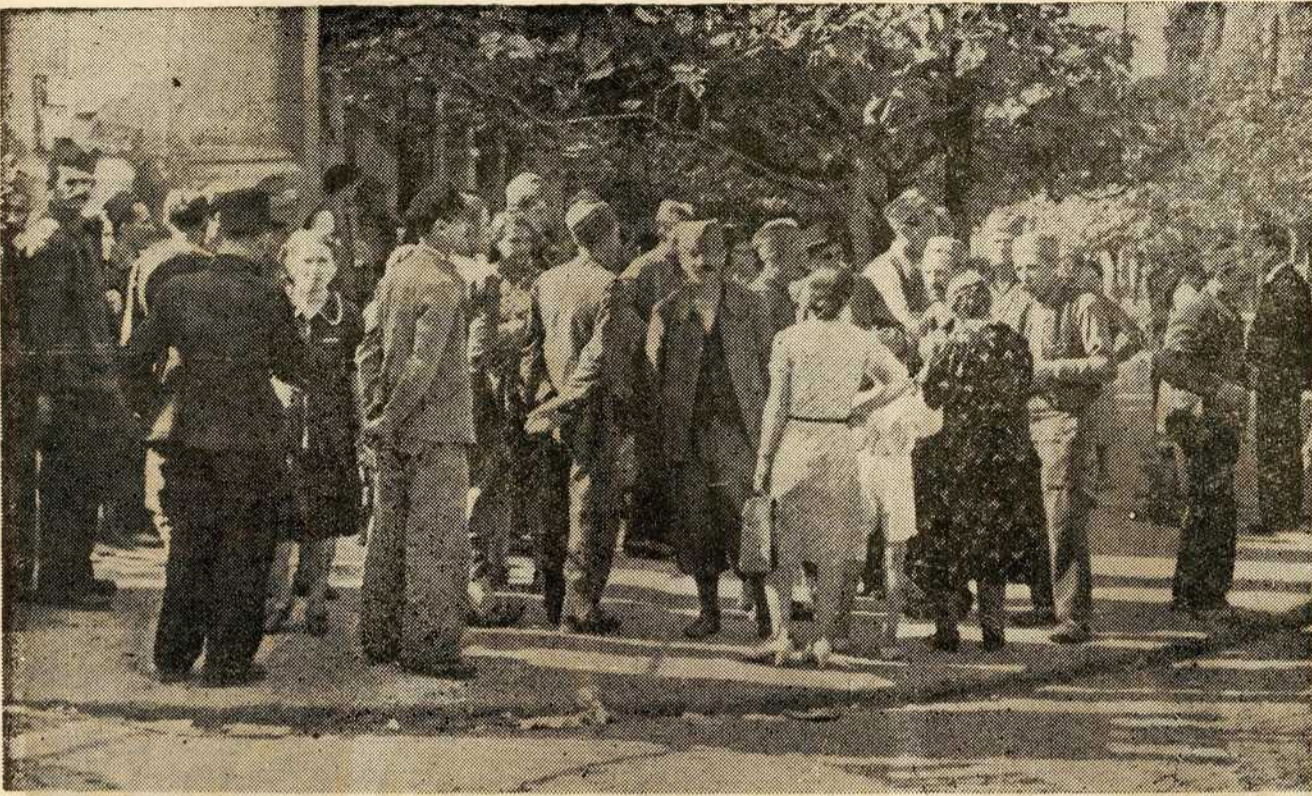

4 — У Нисбуруку одржано је и обе године велико стрелачко такмичење на коме је узело учешћа неколико десетина хиљада стрелаца из свих алпских крајева. Ово је традиционална свечаност ове зиме алпске вароши.

5 — Прослави 1000-годишњице краљевине Кастилије која је одржана у Бургосу присуствовао је и шеф државе генерал Франко. На слици доле: једна шаролика поворка у средњовековним костимима.

(Снимци: В. Ф. А.)

Прошле недеље вратио се у отаџбину још један транспорт српских заробљеника. Вратило се 948 подофицира и војника и то је био највећи транспорт наших драгих синова, отаца и браће из заробљеништва. Као и увек раније тако и сада њима је на железничкој станици приређен срдчан и братски дочек. У име претседника владе Народног спаса генерала г. Недића поздравио их је министар г. Веселиновић. После првих поздрава на српском тлу они су упућени прво у Војну болницу. И ту су имали и имају прилике да се нађу са својима. Да се поздраве, да се изљубе, и да кажу једни другима све оно што им лежи на срцу.

Састанци су били узбудљиви. Састајали су се отац и син, браћа, долазили су рођаци и пријатељи, познаници. И у кругу Војне болнице, веће и мање групе заробљеника који су се ето вратили — и они — родбине и пријатеља неколико дана провели су у живом и другарском разговору. Распитивањима, разуме се, није било краја као ни подробном обавештавању о онима који су остали, и који ће се, такође, једног дана вратити.

А после неколико дана проведених у Војној болници, ради указивања потребне неге, они су се разишли својим домовима, вратили се својима.

Они су поново у отаџбини која их је радосно прихватила.

Поново у Отаџбини

Горе — После дочека на станици заробљеници су упућени у Војну болницу где су се састали и поздравили са родбином

Десно — Прва, другарски понуђена цигарета у отаџбини.

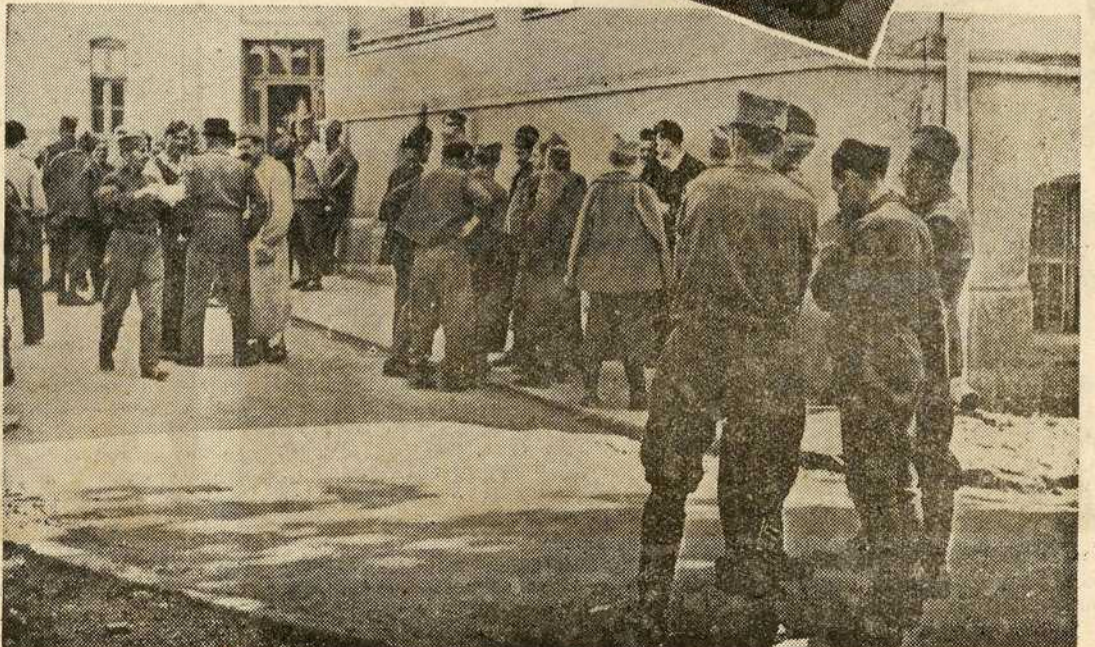

Родбина се распитује за здравље оних који се још нису вратили.

(Снимци: А. Симић)

Десно — У мањим и већим групама претресају се разни догађаји, оживљавају успомене.

Лево — Отац и син стег су заједно.

Даловија

РОМАН ОД ВУКЕ ПОП-МЛАДЕНОВЕ

(3)
Јусуф Паша се тргао... Не!... Не Дина ми и Алаха ми!... Од Призрен, од Митровицу и Вучитри, па одогле на далеко — узвикнуо је Јусуф — Дом ти се слави... Твоји седам сина, седам Падинахових низама што ти ги поклони прво Алах на Шемса, твоја добриња и убавиња, адем камен су у чаму чалну ти... Како сунце греју кад у свет ускоче... А Алта, најубава од најубава твоја јединица, у срце је на сви коленићи, Аге и Пашини, а, ако је воља Алахова ваља скоро евадбу да правимо..., окренуо је мудро Јусуф паша разговор, јер је на челу Валијиним опазно испод ока две модре жиле, које су одскочиле и подхртале му на слепоочницама — и стави обе руке на груди, сагао се и учинио „темена“...

Валија се занухао на „сиџадту“ на коме су заваљени на јастуцима седели један према другоме, додирнуо челом о земљу те учинио и сам темена, па поклонивши се казао: Шућур, Јусуф пашо... Уста су ти Алахов извор на кога тече мелем, болнога да лечи... А моје срце болно је, и нема на кога да кажем — смрачно се одједном Риза Валија и уздахнуо дубоко.

Јусуф је рашкирио зенице, ударио се по колени и узвикнуо:

— Казуј!

... Брата немам, а достоји пријатељи... знајеш!... Алах зар испрати тебе да ми лакне... да ми помогнеш.

— Казуј... Узвикнуо је опет Јусуф сав у ватри и подскочио са седишта.
— Алта ми је цвет на срце; цвет на живот мој... Родила ми се кад ми је Шемса Ханум напунила шеснаест година и кад ми је била блага и мила како крв у срце!... А Алта... потече ми како „бенетски“ мирис кроз кућу осамнајст године... За тај „атар“ не доведе више жену у мој арем — очи и душа беху ми сити... зајецно је одједанпут Риза Валија.

— Алах!... Алах!... узвикнуо је Јусуф па сео и опет узвикнуо:

— Казуј пита има!... Лек да тражимо!

— Алта ми болује, казао је Риза мукло... обрашчићи ву пожутеше, крије очи од мене и од браћу; њеф нема. Не тече ми песма како до скоро кроз кућу, а удадбу кој да ву спомене?

— Велики мерак неки има, казао је Јусуф ужагренних очију, ће испратим моју маленку Ајша Ануму да гу испита...

— Не казује, јекнуо је Риза... Ти знајеш с колико муке испрати ги лани за вољу на Шемсу ханум у Врањско, да се извиди сас старе другачке и сас сестру Фатну Ханум, што пред тој удаде за Рушид бего, мојега побратима

а од туд како добоше моја кућа проплака.

— Да неје Баур?!... Сикнуо је Јусуф паша и тргао пингољ из појаса; — тој ако је утенај!!...

Риза се заљуљао на месту, заклопио лице у крило и признао:

— Не могу... татко сам...

Напољу на четири минарета разлегла се песма музика. Пријатељи су се прострли по земљи и узели вечерњу молитву, затим се подигли са сирпаде-та мамурни као после тешке пијанке, и раставили се ћутећи као да је гром ударио између њих.

Алтанин живот је пропевао песмом. Родила је Николи своје четири сина и две ћерке... И све кроз весеље у домаћинској и угледној кући свога свекра Стојана Србича који знаје „лезет на живот“, те дарује снаху богатим даровима, кад год му је у кући заплакало детење. Славио се мали „кравај“ и велики „кравај“... „Треће вечер“, кад сућенице долазе те играју „оро“ и проричу судбину, — „ксме“, и лије се вино и песма, говоре се благе „лакрдије“ да се сућенице тамо у мраку умилостиве и пресуде срећу детенцету које мртво спава у повоју.

На широм отвореном порту стизале су жене из комшилука и родбина, чирани, измењари и доносили прво ма-

ле новојнице у чистим белим „бошчалудима“ увијене сахаре са татлијама и баклавом, а после се повијали под тешким бакарним „свињама“ на глави, пуним масних и укуских јела, пита и гибаница и дарова за „привову“ — улазиле су жене кроз густу засађену банту Стојана Србича, испод тешког и лисаног османлука пред кућом... Долазиле јој сестре и заове и најмилија и рођена дилбер Стојанка. И купиле се око Алтана која је лежала на постељи као велики размрсицави цвет и смејала се у срећи.

Долазиле јој ануме што се онако тешко огренише о ву, јер је часна жена и домаћица и мајка голема... А на свако крићење окупљао се уз софру сав град и далеко преко зидова разлегала се песма јер је Стојан сват на „Баур Тому“ те му се гледа кроз прсте — а Алтана одлежала и устала, двори госте, целива попа и дарује редом све старије госте черчели кошуљама... А године пролазе.

Најмилије, прво Алтанино чело Томче, расте... Алтана савија руке око њега, гледа га и облачи као некад себе и крије га, да га младе ануме са докседа не гледају многи и да га не уркну својим дивним и чежљивим очима...

Тома јој је најмилије чело. Она се никад није питала зашто, али је осећала, разумевала негде у потвисти, да је он вежује за слатку прошлост, за неповратну младост и први и кратки „севдах“ њенога срца и наду и брау њену удадбу.

А Тома овај жив... Избије га меке науснице, свага му крпа и лопна као некада у његове мајке... Гори кар прође кроз сокаке, па промунте поред њега младе анумице у свиленим димњама... Гори кад отиде у госте код Баур Томе деде свога, те се тамо скупљају младе жене и девојке на „лав“ и седење... Гори кад отиде у Баву у госте својој тетки Дилбер Стојанки, те га она госте по недељу дана и призива младе пијанке, да му уларају у деф и давре, песме да му певају те да се врати у град раздраган и „на њеф“ — али не бегенише још ни једну девојку... Још се „гали“ мајки на скуту и на недра, само ноћу отвара пендере да му мирис улази у собу док месечина греје и клопоће камене чесме у сокаку.

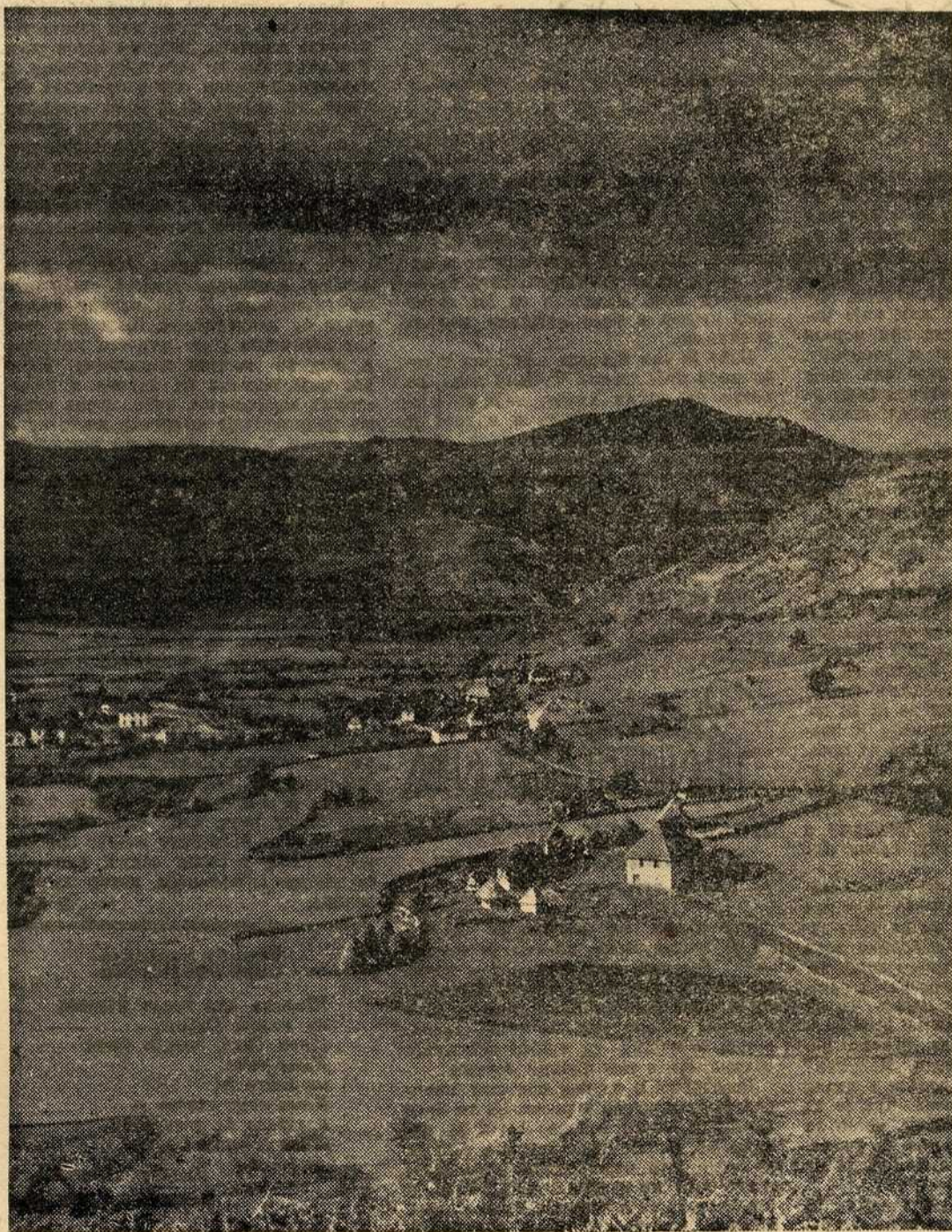
Тада, кад се нико није надао дошла издалека да се извиди са градским анумама, својом сестром и Алтаном... Шемса ханума, а са њоме лепотица Алта, што јој лице тренери као мало сунце кад скриве ферецу. — Бела и танана као замбак... И узрујао се цео град, кад је једне вечери „Фатон“ утонуо у благо и прашину и окружен гавазима стигао пред Рашид бегов ковак.

Алтана је прва да види кјучук Шемсу и њену јединицу што је одавно у своје чистој и топлој младости враћивама и молитвама од Бога измолитише... и прве боре на лицу Шемси хануме... Нале су једна другој око врата и зајецале као сестре.

Ханум... Ханум, мавнала је срећна Алтана: — колико године пробоше! и прилазила Алти, дизала је вукама у вис, лаку и танану и љубила јој крупне и зачућене очи.

Кам... јатње моје... очи моје!... кинктала је Алтана свом снагом и очарањем некадашњих дана и свога здравог материнства и притезала малу анумицу на своја још крупна и једра недра у јелеку... док су Нијерије ханума, која није још ништа изубила од своје царске лепоте, млада Фатма сестра Шемсе бејовице и остале хануме плескале у руке и клицале задовољно и не савајући велику и слатку тајну коју су Алтана и Шемса ханума носиле у своје срцу.

(Наставиће се)

Лепоте
наше
земље

Један диоан пре-
део Србије: Гитан
код Новог Пазара.

(Снимак: инж. Драг.
Марковић)

1 — Славни афрички борац генералфелдмаршал Ромел преузео је команду над немачким трупама у Северној Италији.

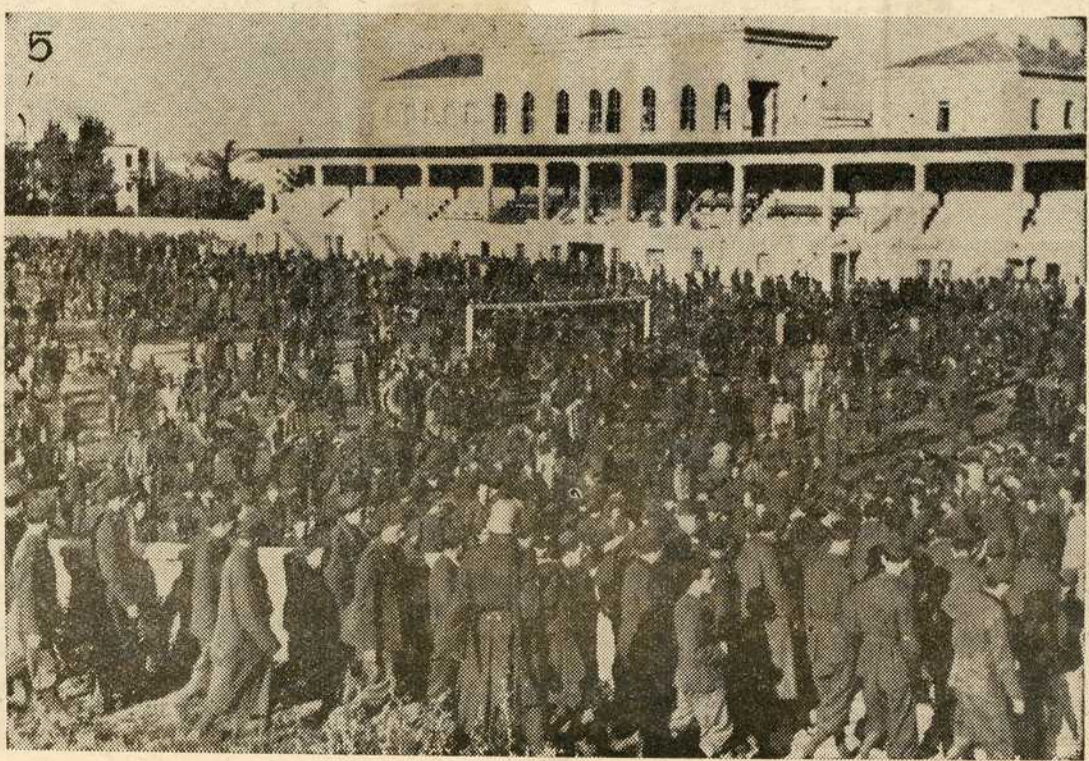
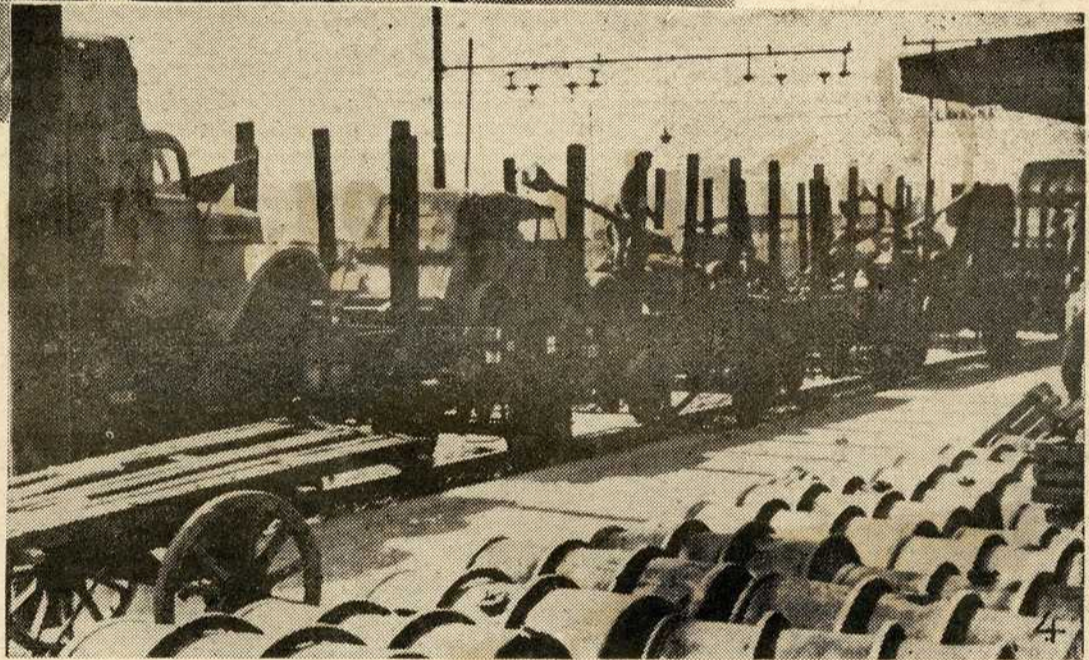
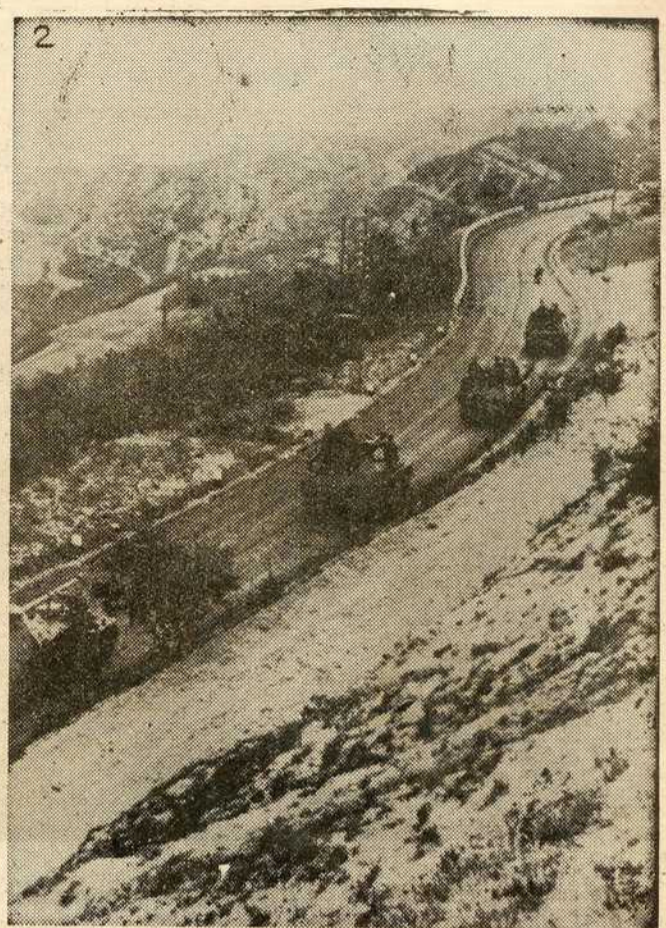
2 — Стрмим друмовима Северне Италије спустиле се немачке трупе у равнице Ломбардије.

3 — Немачки моторизовани одреди пролазе кроз тунеле алпских превоја према италијанској Ривијери.

4 — Сви важнији железнички чворови налазе се у рукама немачких трупа. Транспортни возови један за другим крећу у правцу југа.

5 — Разоружане италијанске трупе интерниране су на великом игралишту у Боцелу.

(Снимци: В. Ф. А.)

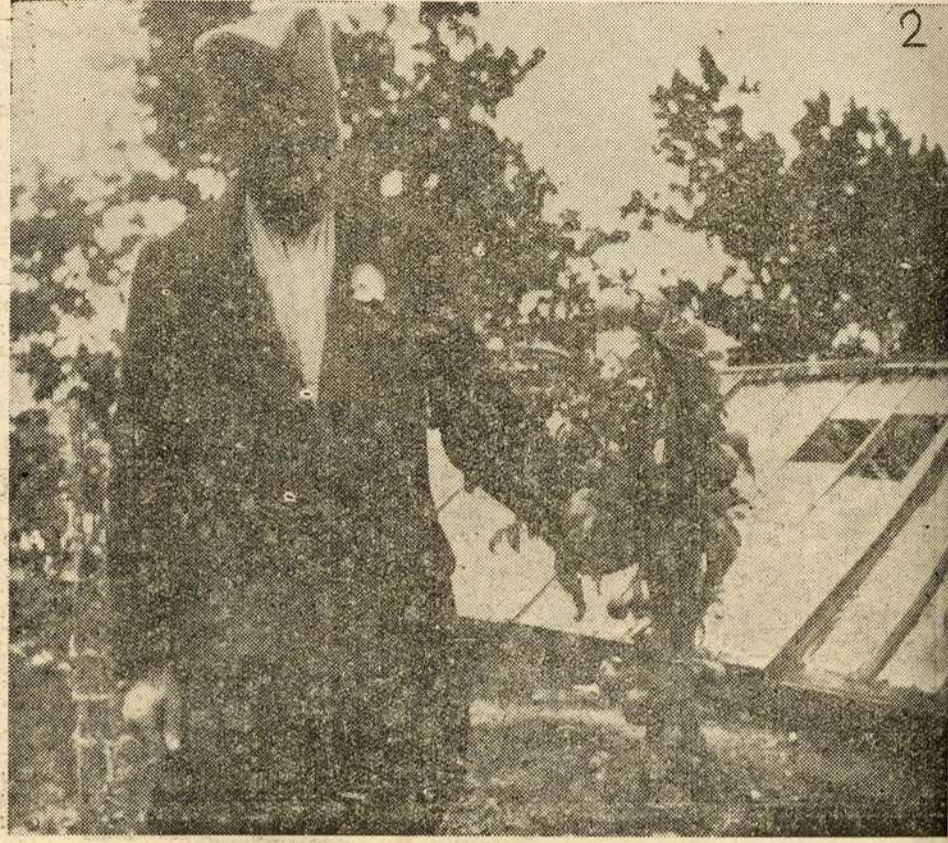
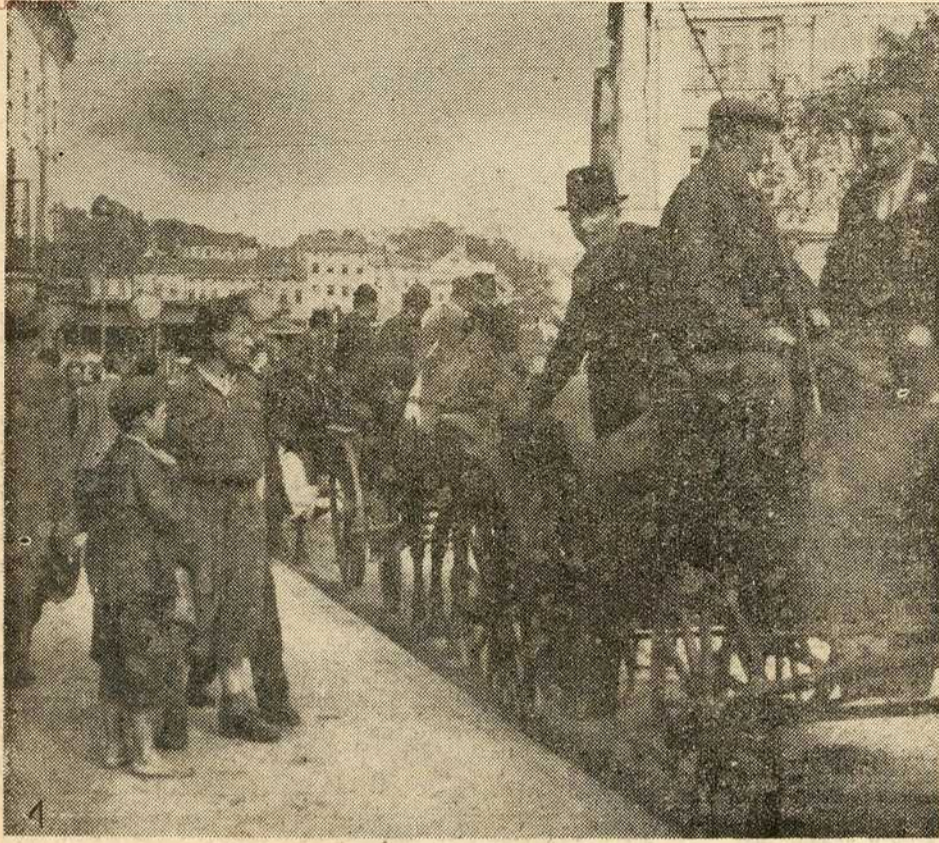

Ромел у Италији

Последњи догађаји одиграли су се у Италији муњевитом брзином. У сваком случају друкче но што су их замисљали Черчил и Рузвелт на конференцији у Квебеку после беспримерне издаје Бадолове клике. Са немачке стране предузете су одлучне мере које су издају пресекле у корену. Команду над немачким трупама преузео је генералфелдмаршал Ромел, чије само име за немачког војника значи исто што и знак за напад. Муњевитим ударцима немачке трупе заузеле су важне саобраћајнице, разоружале италијанске трупе и обезбедиле свој положај у Северној и Средњој Италији. Савезнички снови о „бескрвној шетњи“ по Италији и прелазу Бренера јадно су се разбили у грубој стварности. У Јужној Италији, код Салерна, осетили су Англо-саксонци, одмах после тога, снагу удараца немачког оружја. Њихове ударне дивизије морале су скупо да плате своје прво искрцавање на европском континенту. Други ударац за плутократе било је ослобођење Дучеа. Под најтежим околностима ослобођен је човек коме су Черчил и Рузвелт мислили да суде. Он је опет подигао заставу Италије и позвао свој народ да се бескомпромисно бори на страни Немачке за нову Европу.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

По налогу претседника владе Народног спаса, армиског генерала М. Недића, једна делегација српских сељака и радника посетила је Украјину да би упознала живот и прилике у земљи у којој је све до скоро владао комунизам.

1 — Делегација је пропутовала кроз Вукурешт, па је боравила и у Лавову, који је пун трагова догодишће совјетске владавине (1939—1941). Из Лавова су пошли разни излети ради упознавања са успешном пољопривредом ослобођене од болшевичког система.

2 — На бившем колхозу Мелихов организована је огледна пољопривредна станица у којој су наши вредни баштовани могли са поносом да упореде наше вртларство на селима са угледним у Мелихову.

3 — Српски сељак је направио једну бразду у плодној украјинској земљи.

4 — Наши сељаци су се упознали са украјинским народом. Они су са интересовањем слушали слепог „бандисту“, који је певао о „родној Украјини“.

5 — Наши сељаци и радници разгледали су Виници, град који је требало да претставља слику напретка за време Совјета. Осим неколико репрезентативних зграда, напредак се не примећује. Баш напротив, и у главној улици стоје бедне упола порушене куће.

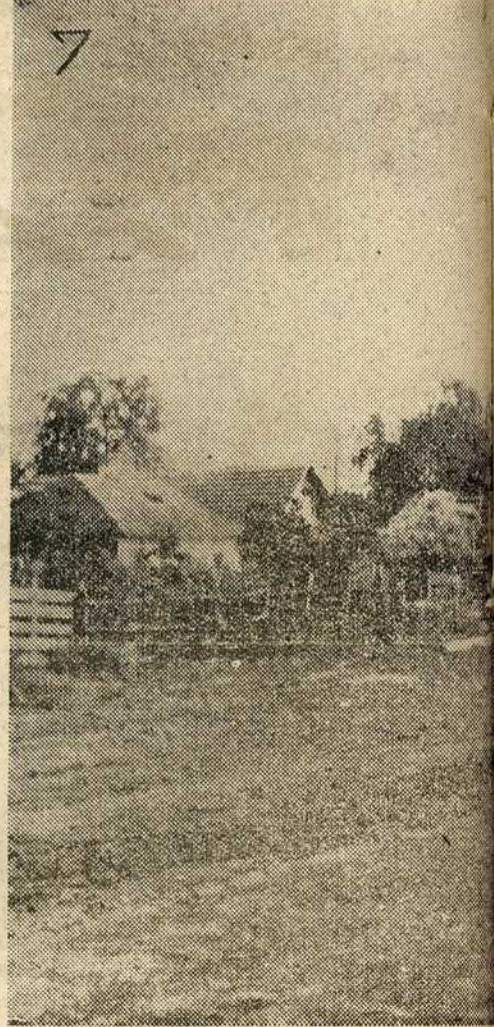
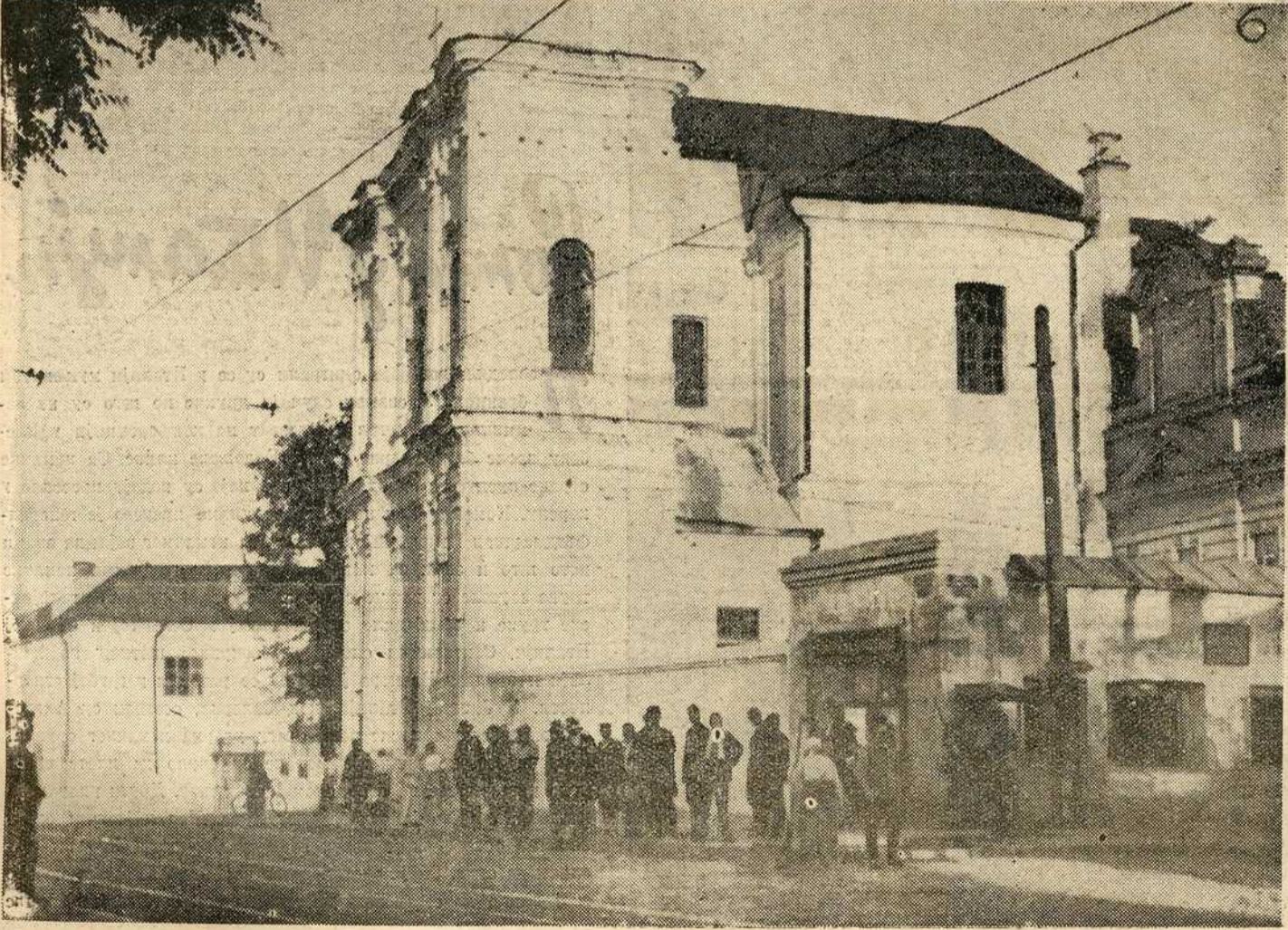
6 — У Виници српска делегација се уверила у совјетско прогонство вере. Цркве у Виници су биле упола порушене и претворене у магацине.

7 — Украјинско село (колхоз Јакушинци) изгледа веома бедно.

8 — Стари српски сељак одржао је дирљив говор на гробу 30.000 украјинских сељака убијених од болшевика 1940-41 године. Вилица, град смрти, је доказ да не постоји еволуција болшевизма.

(Снимци: Приватна својина)

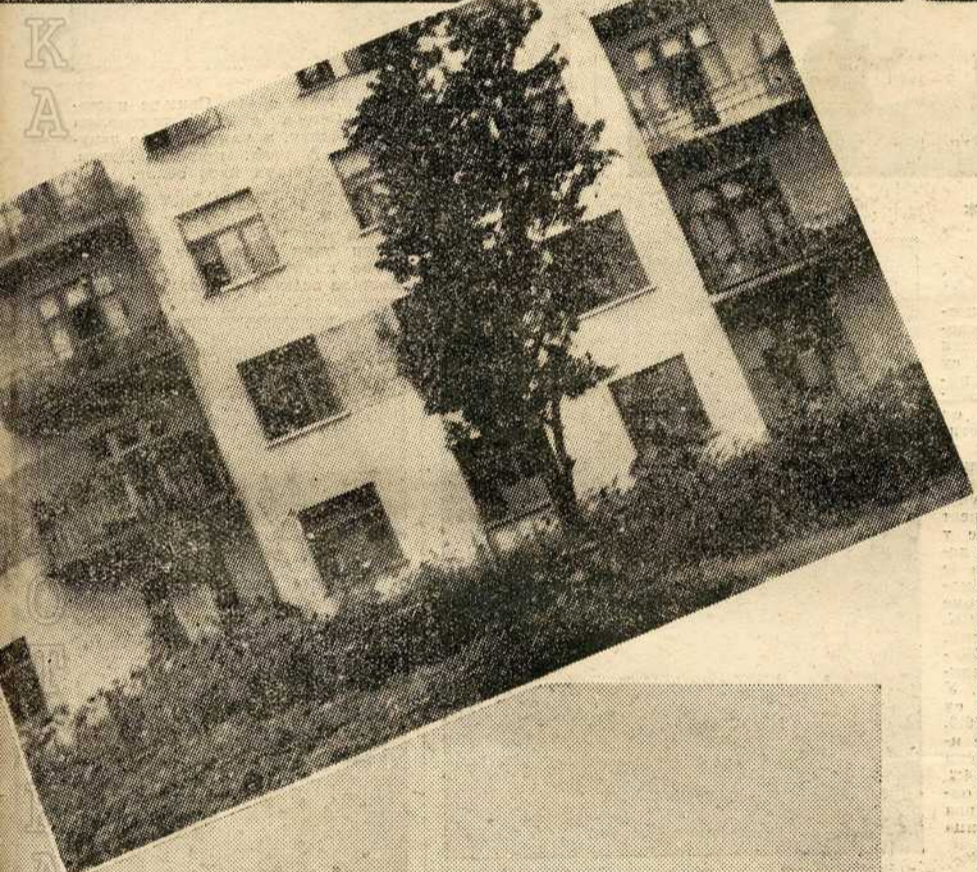
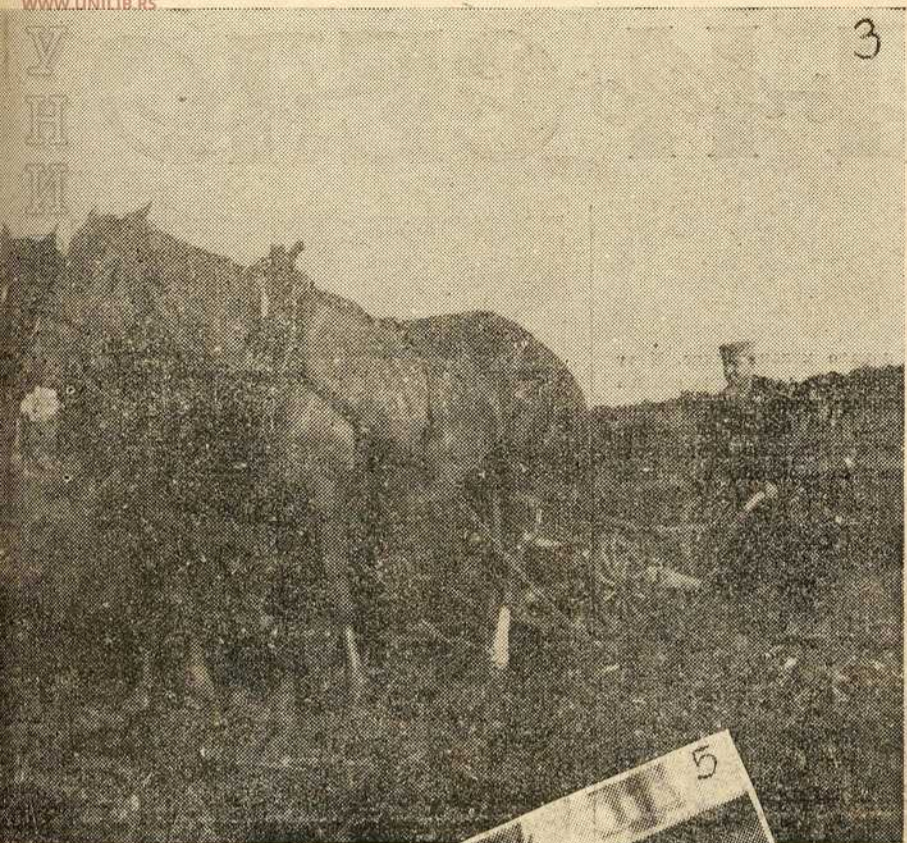
Српски сељаци

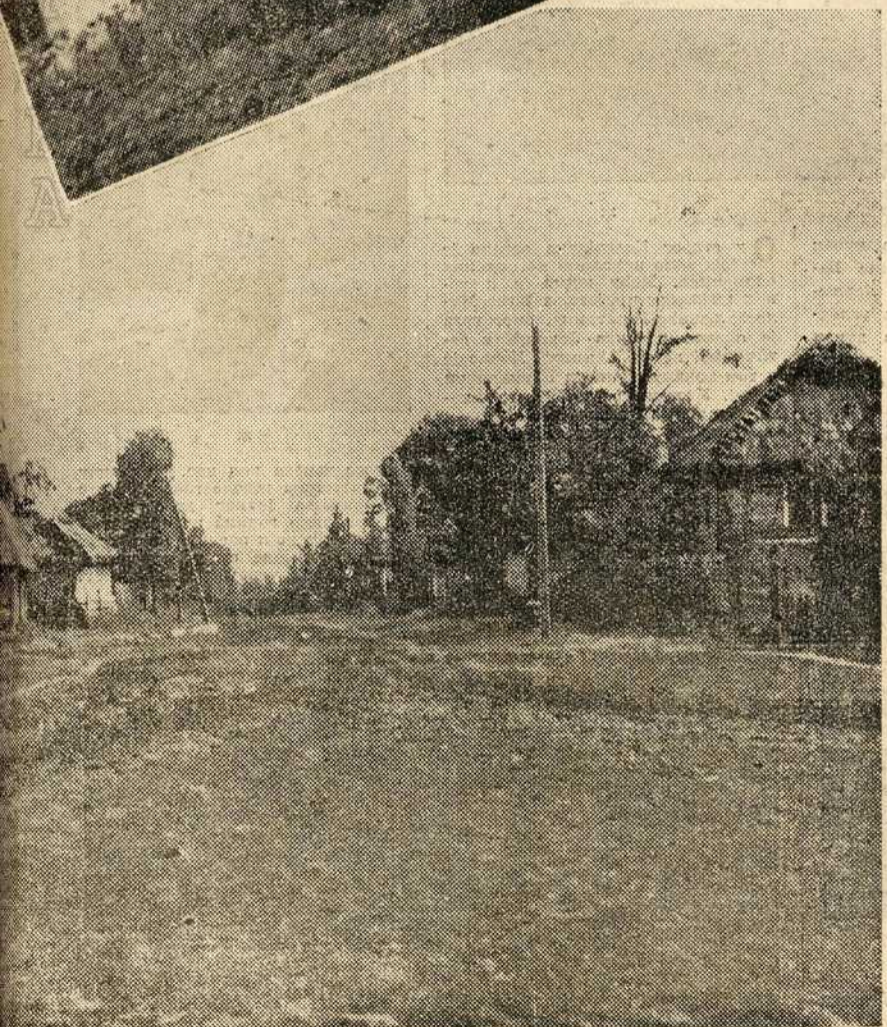

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В

Посетили су "Украјину"

WWW.UNILIB.RS

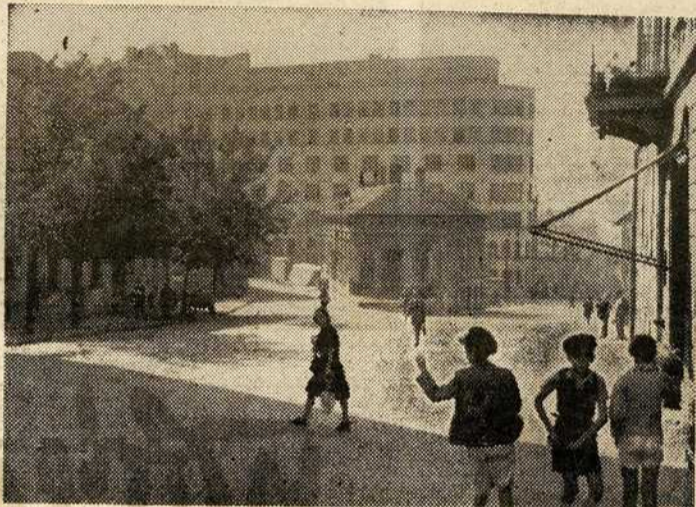
УНИВЕРЗИТЕТСКА

Кроз град и село

Стара зграда коју приказује наша слика. Једна од најстаријих београдских кућа налази се у једном од најстаријих делова престонице, на Варош Кацији. Типичан је неспоредно велики кров на овој кући у Поп Лукиној улици.

Јесење шетње по престоници увек су помало меланхоличне. И ту често нехотичну меланхолију извесни призори или извесна сећања само потенцирају. Понека стара зграда, понеки кутак изазива успомене и реминисценције. Старе трошне зграде, остаци несталих живописних делова старог Београда, обично у нама изазивају извесну, макар и тронутну, меланхолију. Тако је то и са овом старом зградом са некадашње Варош кације.

Једна идила са дунавске обале. Овчице и стари трошни чамац. Свиња је веома задовољна што може да риња по блату, а чамац, скоро запуштен чека овог рибара. А река, широки Дунав, мирно тече и лако се провлачи кроз обале.

Прошле недеље било је неколико уметничких приредби на Коларчевом универзитету. Између осталог била је приређена и успешна представа Цвејићевог хора. Многобројна публика својим честим аплаузима наградила је чланове хора и самог Цвејића, који су и овом приликом дали доказа о својим уметничким квалитетима.

После скоро петнаес година многобројни београдски љубитељи имали су опет прилике да виде један „сикст“ турнир. Многи од данашњих посетилаца фудбалских утакмица нису никада видели ову врсту фудбала у коме учествују само по шест играча и који је у своје време био доста омиљен. Био је приређен „брометни“ турнир у коме су учествовали БСК, СК 1913, Обилић, Баск, Балкан, Железничар, Цалилац и Трговачки. У финалу састали су се БСК и СК 1913. После занимљиве игре победио је бржи тим „плавих“ са 4:2. На овом турниру одиграна је и прва казенска утакмица после рата.

Мали паре налази се и чувена „сува крушка“. Она је нечујно нестала заједно с прохујалим временом.

Ево слике једне љупке селанке. Ревносно чита „Коло“ и желела је да се „слика“ са листом у руци. И ето њена је жеља испуњена.

У оквиру представе шпанских игара јака школе госпође Торес нарочито је пао у очи млади и даровити играч Никола Трифуновић. Овај гимназијалац свакако је један од наших најмлађих играча. Један од оних који показују лепе уметничке особине и од кога се може очекивати успешан развој.

Дечак је овај веома задовољан. Много воли голубове и пошто је од тате, најзад, добио новача купио је два голуба. И носи их кући пажљиво у кавезу. Љубав према животињама доказ је нежне и добре душе. Јер ко воли животиње и кога оне воле, коме су привржене, тај не може бити рђав човек.

Не садн се и не успева дувач само у околини Бајине Ваште. Има га и у околини Краљева, у Врђицима. На имању угледне породице Деспотовића дувач веома добро успева. Слика приказује неколико чланова ове породице — берача дувана.

(Снимци: А. Симић 8, приватна својина 3)

Од старог Крагујевца остало је још само неколико историјских споменика. Међу њима је и конач кнежевог пријатеља Симе Милосављевића-Папштрма, оног кога је опевао и Ђура Јакшић у сатиричној песми „Амица“. Данас је у том коначу смештен Шумалски музеј. У њему се чувају предмети од велике важности. Испред саме зграде на месту где је данас

Фолклорне групе имале су и имају много успеха код нас. И у глезу представа ове врсте приређена је и представа школе госпође Маге Магазиновић, зачетнице уметничког обрађивања једног дела нашег фолклора. Она је била прва која је на неколико година пре рата већ посвећивала ону пажњу уметничком фолклору који заслужује, а који је сада све више продро. И њене приредбе имале су увек великог успеха. Па тако и последња приређена на Коларчевом универзитету.

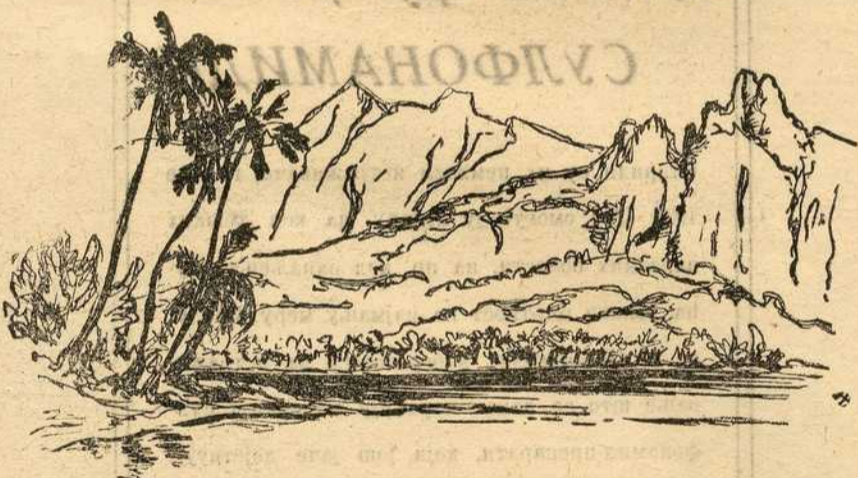
Тахитија - острво љубави

Писац овог врло занимљивог чланка — специјално написаног за „Коло“ и илустрованог цртежима самог аутора — Ханс-Гинтер Естерајкер крстарио је једричним пред сам ват по целом Тихом океану. Тако је посетио и Тахити, чувено лево романтично и живописно острво. Ту се, својим очима могао уверити да романтика и чар далеких острва још нису ишчезли и да још не припадају прошлости...

„Папите“ је прашњава провинцијска варошица, у којој више нема урођеника. Ту живе белци, Кинези и свакојаки мелези: полубели, полужути и полусмеђи. Само је остао оквир природе. Папите, главна варош Тахитија и Океаније, мрља Јужнога мора...

Затворио сам књигу и скинуо паочаре против сунца. Непријатно је прочитати пошто сам 110 дана пловио једрицом преко Пацифика. „Прашњава

ва провинцијска варошица...“ А колико сам се био радовао плавим брдима, лепим смеђим људима, воћу и поврћу које тако дуго писам окусио. Кад тамо а писац вели: „лека мрља“.

Већ од раног јутра видимо острво Тахити које је изронило из мора. Мили плави брежуљак вири из запенушеног мора. Примичемо му се брзо, јер су нам једра пуна ветра који постојано дува. Полагано расте брежуљак из воде. Око подне видимо већ цео планински венац и пред вече, пошто смо се цело по подне испоматали помоћним мотором, пред нама се указује цела нанорама тамноплавих, стрмих планина. Пред вече мотор се утишао и ноћ смо провели под једрима пред белом запенушеним рифом.

Стојим поред оградe на палуби и удиснем после дугог времена поново мирис ситне земље, мирис безбројног биља и цвећа. Не могу да спавам. Тихим шкрготом слуша се једрилица пред тамном знаменом Тахитија. Равномерним дуктим ударцима удара море о риф. Непод брегова у даљини блистају мала црвена светла као да се такмиче са милијардам звезда тропског неба.

Иако сам пробдео скоро целу ноћ, не осећам ни најмањи умор кад је иза људљивих планинских врхова на острво засјало сунце. Мотор је опет забрктао и једрилица је полако пришла малом отвору на рифу.

Појавио се мали чамац са жутом заставом. Карантин!

„Бон жур, месје“. Француски колонијални лекар у коректној тропској униформи. Показујемо своје хартије.

Стиже и бело обојени чамац са лопцом. Мали француски лопц прелази на палубу једрилице да нас проведе кроз риф. Јаким покретима руке показује нам правац пута.

Захвата нас високи талас и заједно са њим улетимо из запенушеног мора у тиху, смарагнозелену лагуну.

То је дакле Папите! Палме, Дугачак кеј. Мале беле једрилице везане ужетима уз кеј. Пребацују нам даску на палубу. Излазим на копно. Дуж улице на кеју једноспратне, дрвене куће с енглеским, кинеским и јапанским натписима. Отмене лимузине поред старих, високих Фордових кола. Препуни омнибуси јуре амо-тамо кроз масу шарено одевених људи свих раса. Камена зграда на плажи: хотел „Стјуарт“. Зграда поште је од дрвета, гувернерова резиденција са мермерним стубовима и ресторана „Квин“ од дрвета. Изгледа једини ресторан на Тахитију. Не, није. Постоји још „Лафает“, четрнаест километара ван вароши. И „Лионел“ за урођенике, рече ми бели сопственик радње у којој сам купио хартију.

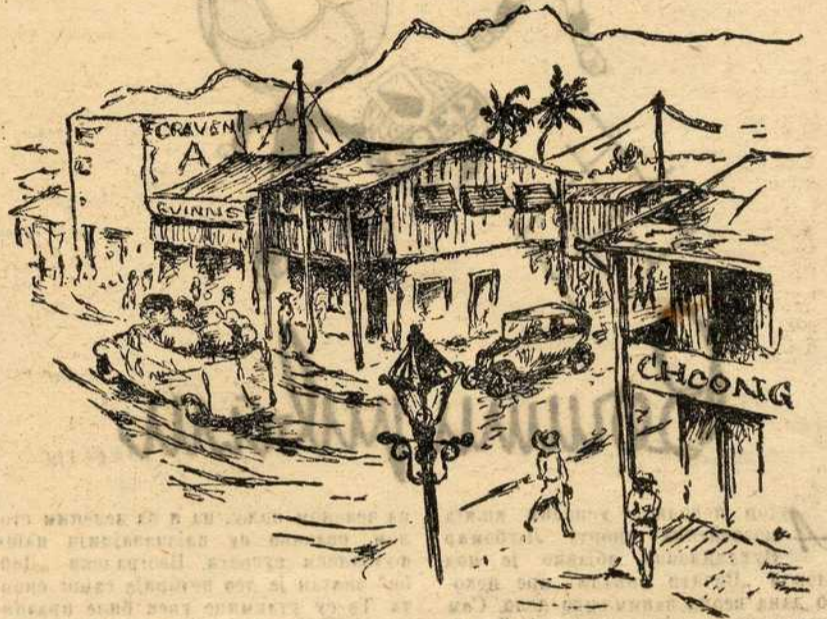
Охлађен, скоро разочаран вратио сам се на брод. Стварно мрља Јужнога мора. Пишем писма, дневник и вечерам у малом кноску на жалбу. Мени је кинески.

— Остајемо три дана, решимо једногласно. Можда су мања острва интересантнија и лепша.

Усправљам се на лактове. Преданом седи „Коло“ и пева. Њене бадемасте очи блистају у мраку. Цвече Тахитија, тиаре, бели се у њеној бујној коси. Кожа јој угасита. Као кафа, пише мој путовој. И кад се осемхне блистају јој зуби. Као дирке на клавиру...

Но посао чека. Морам на Нови Зеланд. Седамдесетети дан поручисмо водича-лоца. На палуби све је спремно. Крећемо у 11 часова.

У подне потесећа нас лопц у ресторану „Квин“ где смо славили растанак да треба да пођемо. Пунцом од рума олакшавамо себи растанак. Полагано

Другога дана решисмо: „Остајемо недељу дана!“ Недељу дана допије долазимо до уверења да то није доста. Остајемо још четрнаест дана.

Још четрнаест дана? А остали смо два и по месеца. Седамдесет и пет дана! То је та тахитанска болест. Човек не може да се одвоји од острва. Седамдесет и пет дана живели смо очарани острвом и људима на њему.

Шта нас је задржало? Плаве ноћи, кад смо седели на кеју слушајући грмљавину са рифа, шум ветра и тиху песму гитара? Лутање по зеленим гајевима палми или сунцем обасјаним за сребрним, хладним изворима поред њих? Риблив на рибче чаробних боја са урођеничким кољима, кад смо били одевени само у „парео“ урођеничку кецељу око бокова? Или тахитански пунч од рума, наркотички мирис цвећа или распуштене ноћи кад је наш седокоси машиниста играо се једном Тахитанком „хулахулу“?

„Тахитанска болест“ ухватила је нас као и многе друге пре нас. Стефенсон, Дарвин... сви су они подлегли чарима острва. Морнари се нарочито заљубљују у то острво.

И ми смо се били заљубили.

крећемо на брод. Прате нас сви наши пријатељи. Малам Одије, која нас је позвала на своју плантажу ваниле, Жалета, која нам је приредила праву тахитанску вечеру, месје Корез који нас својом јахтом испратио до рифа, и све драге девојке: Кото, Мире, Тапета, Турпа, Киси и Рери. На растанку нам при дну као да смо добили богиње. Лепе девојке нам машу: — До виђења!

Полагано се одваја лаба од кеја. Око врата ми висе неколико мирисних венаца „таире“. Сечемо лагуну дуж кеја. Сви људи нам машу. Стотине белих марамица.

Висок талас подиже нашу лабу. Риф грми, сав запенушен, с обе стране брода. Скинуо сам венце и бацно их у таласе. Кото ми је рекла: „Старо веровање каже: ако цвече не потоне, вратићеш се још једном.“

Моји венци пливају и ја се радујем! Мотор је заћутао, лопц се скинуо и ми дижемо једра. У тишини која је завладала сви мислимо на „малу мрљу Јужнога мора“.

Кажу: мелези, пијанство, болести, морнари с бојних бродова покварили су Јужно море.

Но чари Тахитија остају!

Бол над потоком

Поточе бистри, како те волим!
Знаш ли да љубав ти си ми сва?
Твој вечни шумор срећа је моја;
Другови — твоје камење с дна.

Пустих ли жеља! Падајте сузе!
Поточе, видиш дубљи си сад.
И буди срећан, јер бићеш вечан
К'о што су вечни мој бол и јад.

Пахуље бистре, теците само!
Песма је ваша најлепши ној.
Знате ли, капи, о да ли знате,
Да песма ваша живот је мој?

Шуми и слушај најтежи узди,
Истину моју болу ти знај:
Да л' има теже, о да ли има,
Невољен проћи кроз живот тај?

О, некада сам, поточе тучни,
О дивној срећи свега и ја.
Будилност ковах к'о осмех лепу,
Љубав — о, да ли свет такав зна?

Поточе бистри, како те волим!
Знаш ли да љубав ти си ми сва?
Твој вечни шумор срећа је моја;
Другови — твоје камење с дна.

МИЛАН ВАСКИН

Љубомир Вукадиновић

Вечити ривали

Аутор неколико успешних књига посвећених спорту Љубомир Вукадиновић објавио је под насловом „Вечити ривали“ пре неколико дана веома занимљиво дело. Сам наслов указује већ на садржај. Реч је о традиционалним утакмицама најбољих београдских клубова: БСК-а и СК 1913. Утакмице вечитих ривала

на зеленом пољу, на њ за зеленим столом, свакако су најзначајнији наши фудбалски сусрети. Београдски „Дерби“ знатан је део историје самог спорта. Те су утакмице увек биле празници фудбала, право славље, фудбалске посласнице и извори наизменичних радости навијача оба тора. И увек су те борбе биле и занимљиве и уз-

будљиве. Писати о њима значи писати историју 141 сусрета. Значи оживети успомене на све утакмице од пре тридесет година па све до данас. И у књизи, живо и пластично писаној, пред нама се одмотава филм. Ту су ветерани, па млађе генерације и најзад садашње.
Књига је врло занимљива. У њој ће читаоци, љубитељи спорта, наћи све оно што их занима. Историјат и опис

појединих важних или необично узбудљивих утакмица, галерију старих и младих, разне анекдоте, и најзад, оне статистичке податке који речитије од свега говоре. Укусно опремљена, са лепим корицама Ђорђа Лобачева, богато илустрована фотографијама, последња књига Љубомира Вукадиновића стваран је допринос нашој спортој књижевности која иле добрим путевима

ИСТОРИЈСКЕ и друге Синергоме

СТЕРИЈА И ВАШАР

Јован Стерија Поповић радо је проводио вече у кругу својих пријатеља, али жени никада не би казивао куда стварно одлази. Једно вече јој рече да је позван вршачком владици. Када га један од пријатеља запита што жени не каза истину, Стерија одговори:

— То чиним из два разлога. Прво што жена не мора све да зна. Друго што сам ту тактику научио од свог покојног оца. Када би ишао некуда на вашар, он би увек крпо мету свог путовања. Једном је кренуо из Вршица у Бечкерек на вашар са својим коњима Мишком и Галином, које сам ја у свом „Кир-Јањи“ обесмртио. Пошао је тако као да иде за Панчево, па тек после заокренуо. Слузи, који се чудио, овако је објаснио: „Ко нас види, не мора одмах да зна да ја путујем у Бечкерек на вашар!“ — Тако је мој отац радио, па тако и ја. И сад путујем на вашар, само другојачији, па моја жена не мора да зна на којим. Нека држи да ћу на владичин, а ја идем на сасвим други!

гова краја, и умоли га да се заузме да буде поново примљен у службу, коју је само због „интрига“ изгубио. Недељковић, који је хтео свакоме да учини, обећа да ће се заузети само ако о њему добије добра обавештења.

Идућег дана скупуштински послужитељ пријави Недељковићу неког господина. Кратковид, а верујући да пред собом има оног истог бележника од јуче, Недељковић уместо поздрава оштро викну на свог посетиоца:

— Но, лепе ствари сам о вама чуо! Како се само усуђујете да изаберете пред мене? Ви сте озлоглашени пијанац, коцкар, проверили сте паре...

Посетилац је разочараних очију слушао те „похвале“ Најзад се прибра и примети:

— Господине посланиче, па пита мислите, ко сам ја?

— На висте отиуштени бележник!

— Не, господине! Ја сам шеф кабинета министра финансија! Послао ме господин министар да за данас поподне хитно сазовем седницу одбора!

СМРТ ВЕЛИКАНА

Када је велики и наметни Козима од Медичи, кога су звали такође и „оцем домовине“ лежао на самрти, напуца се његова жена нежне и са страсом преко њега. „Зашто затвараш очи?“ упитала га је тихо. Козима се лако пасменио. „Да би се на то навикио“, одговорио је он.

ДА ЛИ ЈЕ ОН ТАЈ

Књижевник и професор Милан Љ. Недељковић као народни посланик био је неко време и председник једног одсека скупуштинског финансиског одбора. Једнога дана дође му неки отиуштени сеоски бележник, али не из ње-

Тасиоџа,

Културни ступањ епохе у којој живимо изискује од нас да будемо уредни. Преплетвени фактор који одлучује о Вашој спољашности јесте Ваша фризура. Ако желите индивидуалну фризуру и боју косе а поред тога да Ваша коса очува сјај и свежину код бојадисања и трајне опдулације, обратите се стручњаку који познаје структуру и отпорност фермената Ваше косе.

ЗВОНКО, фризер, Св. Саве бр. 12

38706. 1-2

ПАЖЊА! Продавцима златног накита

Не продајте ни једног парчета Вашег златног накита, дијаманата, бриљаната, драгог камења и златних зуба док потпуно не би били упућени у њихову стварну данашњу вредност. Зато ако већ продајете понудите свима купцима а напоследку у Вашем је интересу да понудите познатој и дугогодишњој фирми „ВРАЧАР“ која се не упушта у процену али ћете се уверити да „ВРАЧАР“ стварно плаћа по највишим дневним ценама. „ВРАЧАР“ трговина старог златног накита и трговина антиквитета.

Београд, Палилулска ул. бр. 6 продужење Душанове ул. до Бајлонове пиваре. Тел. 28-706. Дорћол — Дорћолска пијаца.

38710. 1-1

Златан накит

НЕ ПРОДАЈТЕ А ДА НЕ ПОНУДИТЕ НА ПОСЛЕТКУ И ФИРМИ КОЈА НАЈВИШЕ ПЛАЋА

»ШАЈКА«, Кн. Павла 50

38708. 1-1

Фото-апарате и догледе

купује и највише плаћа позната Фирма

»ХУМ«

Балканска 13. — Телефон 25-370.

38691. 4-5

ЗЛАТАН БРИЛИЈАНТСКИ НАКИТ И ТЕПИХЕ

НАЈВИШЕ ПЛАЋА

»ГРАД РАВНО«, Вазнесенска 4

(ПАЛАТА ОФИЦИРСКА ЗАДРУГА) ТЕЛ. 28-035.

38700. 1-1

ДОБРОЈ ДЕЦИ

купиће тата и мама играчке у балони

ВОЈИСЛАВ СИМИЋ

Краља Александра 279

преко пута Гајине кафане

Трговци! Поједине играчке зајемо са одобреним ценама на вино.

38707. 1-1

Снажно оружје:

СУЛФОНАМИДИ

Открили су их немачки истраживачи, године 1935. Они омогућују лекару да код тешких заразних болести, па пр. код запаљења плућа, смањи смртност на најмању меру. Заслуга је Шерингових лабораторија за истраживање што се данас израђују модернији сулфонамид-препарати, који још јаче дејствују.

SCHERING-ОВ ЛЕК

1-2-10

ДЕЦЕ И ВОШ

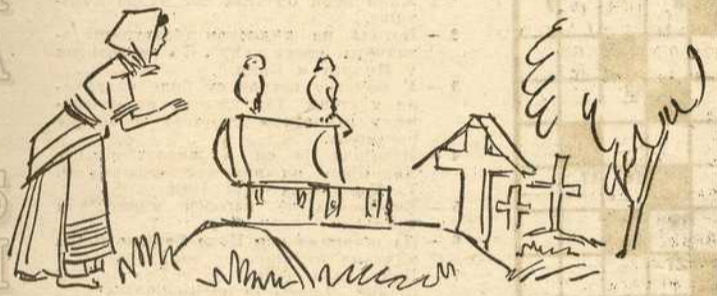
МАМА ТИНА

ЗА ДЕЦУ, ДА СЕ РАЗОНОДЕ И ПУЧЕ

Пепељуга

ПИСМЕ: А. КОЈАДИНОВИЋ

Ал злобна маћеха још милости нема,
 Па још више вуне за сутра јој спрема.
 Девојка је опет поред краве села,
 И уз њену помоћ и ово испрела.
 Све ово маћехи сад више не годи,
 Реши се да сутра девојку уходи.
 Јер беше мислила да девојка лаже,
 Па хтеде видети ко јој то помаже.
 И нареди ћерки да скривена вази,
 Ко пасторки увек у помоћ долази.
 И кад ћерка виде пасторку и краву,
 Отрча и јави мајци слику праву.
 Сад злобној маћехи беше сасвим јасно,
 Па стаде пред мужа и рече му гласно:

„За нашу је кућу и све нас најбоље,
 Да се ова крвава још одмах закоље“.
 Муж је своју жену стално одбијао,
 Ал најзад му њезин предлог дођијао;
 Па како је жена и то хтела знати,
 Он одреди време кад ће краву клати.

V.

Девојка убрзо за ово дознаде,
 Па за кравом-мајком нарицати стаде.
 А кад се девојка растужи још јаће,
 Запита је крвава: зашто сада плаче.
 Кад крвава сазнаде да умрети мора,
 И то још убрзо — чим заруди зора,
 Својој кћери рече да не плаче више,
 И да своје сузе још одмах убрише;
 Препусти ме сада мојој вељој беди,
 Ал од мога меса никако не једи;
 Већ све моје кости заједно покупи,
 Па позади куће закопај у руни.
 Кад ти шта устреба — по дану ил ноћи,
 Моме гробу дођи, ја ћу ти помоћи.
 Девојка је све то лепо послушала,
 И позади куће кости закопала.

VI.

У девојке ове беше име Мара;
 Ал како је често била крај бунара,
 Чистила огњиште и судове прала,
 Маћеха је ружно Пепељугом звала.

VII.

Једног дана тако — недеља је била;
 Маћеха се с ћерком лепо опремила;
 Нераздвојне бежу, јер се много воле,
 Пошоше у цркву да се Богу моле.

Пре одласка свог маћеха се сети,
 Младој Пепељуги опет да се свети;
 Па ма да је ову чеко грдан посо,
 Разбаца по кући пуну шерпу просо,
 Затим Пепељуги са претњом нареди,
 Да доподне све те послове уреди;
 Да просо покупи на и ручак скува,
 Иначе кад дође — нек се добро чува.
 Јадна Пепељуга забрину се много;
 Ко би толку просо покупити могло,
 Стога Пепељуга беше сва у страву,
 Од злобне маћехе — када се појави.
 Шта сада да ради размисљати узе,
 Па поче да плаче и да лије сузе.

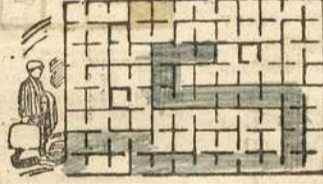
(Наставиће се)

Мали Јова

За рођендан од мамине
 Доби књигу Јова,
 Разгледа је, читао би,
 Али незна слова.
 Зато књигу мами носи,
 За садржај пита;
 Он ће мирно крај ње сести
 Да му приче чита.
 — По јутру се дан познаје —
 Пословица вели,
 Добар ђак ће Јова бити,
 Чим сад књигу жели.

РАДМИЛА ЂОРЂЕВИЋ

Соба Марка Фернандеза

Марко је Фернандез и стигао је
 пред огромну зграду у којој су
 четири собе одређене за чланове
 Фернандезовог савеза. Шта ми-
 слите, у којој соби се налази по-
 сеља која је резервисана за
 Марка?

Иде је Колумбо?

Овде видите Колумбове лађе на
 другом путовању у Нови Свет.
 Ту је и Колумбо, његов помоћ-
 ник и краљица Изабела. Да ли
 их видите?

Лавиринт

Лавиринт је заиста страшан. По-
 њите, ипак, храбро за првом стре-
 лицом, и ако сте вешти доспећете
 до друге за три минута! Гледајте
 на сат и покушајте!

ДШТ МИ ТИ РАШТО?

Ствар сам крупна или мала
 Од стакла сам, ил' метала;
 И проста сам а и фина,
 И прескупа и јефтина.
 Управљам се по том вазду,
 Како ми је богат газда.

Немам очи, али гледам,
 И сакривти ништа не дам.
 Сви, преда мном када стоје,
 Откривају тајне своје.
 Неки с вољом, неки гњевно
 Тако чине свакодневнo.

Ја бесплатно сваког примам
 И навикну чудну имам;
 Све што видим, одмах ја вам
 Без погрешке подражавам.
 Без покрета и без вике
 Дајем одмах живе слике.

И сликара сваког чикам:
 Да наслика што ја сликам
 Ал на жалост то сви знају
 Моје слике кратко трају
 (Ко размисли само мало
 Знаће: да сам
 (Огледало)

A-a

Биоскоп код куће

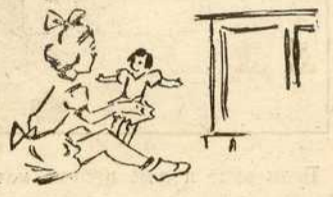
Ево вам како да направите пе-
 парсона у чамцу. Чамац и шепир
 исеците од хартије, а удила мо-
 же да буде неки штапић или
 жипа.

Цело ово јутро
 Наша сека-Тина
 удељана лутку
 да јој буде фина.

„Мју, моја Пипо
 ал' ћеш бити лепа
 замисли, нијем ти
 близину од крена“.

„Погледај се Пипо
 ал' фино изгледа;
 наша сека Мара
 пући ће од једна“.

„А сукоња ће бити
 теби чак до пета
 шенир ћеш имати
 као наша тета“.

„А сад Пипо пази се
 да ми будеш чиста;
 лепо сам те обукла
 да све сјаји, блиста“.

Ја не волим стално
 те хаљине прати,
 ако будеш добра
 шенир ћу ти дати.

Олга Т. Зунав,
 ученица III разреда гимназије

Порција сладоледа

Наравно, сви ће казати да је
 то порција сладоледа, такозвани
 корнет. Али ми вам кажемо, и
 то не напамет, да то може да
 буде и нешто друго. На прим-

може да буде млада жена са мо-
 дерним шениром.
 Да ли смо у праву када тако
 тврдимо? Хајде, проверите!

Једне јесени

Пош јесења, Липше
 усахнуло, вене,
 Тути цвеће спело,
 А мајчине зене
 умру и ништу,
 ништу још... још... мене.

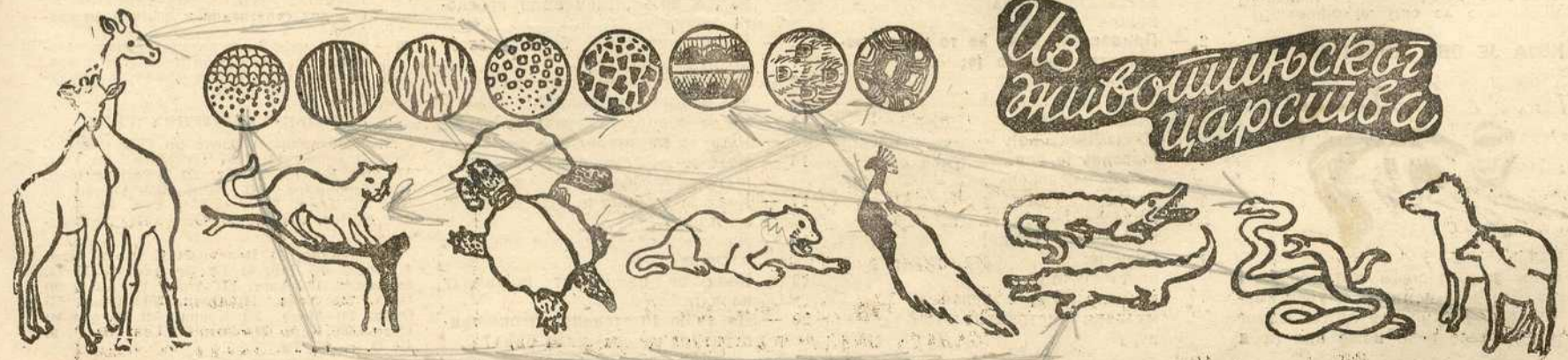
Ђутим, Слушам ветар
 што у окна бије,
 Жуте листе лето,
 „Мајко, зар већ... сада
 — на ја сам још дете“
 А она ме грли:
 „Не, ништа ми вије“,
 А глава јој пада.

И мој болан уздах
 и јазк кроз сузе:
 „О, јесени гроба,
 па зар ми све узе,
 све од моје среће:
 мајку шуму, цвеће...“

M. ВАСКИН

РЕШЕЊЕ РЕБУСА

M, (т)ар(е), (с)ит(о), И, (д)ива(р),
 Звезде Ла, је = Мавити и па
 звезде лаје

У осам кругова налазе се примерци коже ових осам животиња. Остарајмо вама да одредите шта којој животињи припада.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

(Снимци: А. Симба)

Спрема се Зимница

Зесеп је на прагу а тиме и бриге домаћица: жельних да спреме што бољу зимницу. Земља је ове године добро родила. Плодови земље били су обилати. Било је доста поврћа и много воћа. С те стране бриге вредних домаћица смањене су. Поврћа и воћа било је колико се само пожелети може, али није увек било баш потпуно приступачних цена. И ту су настале нове бриге, али су, Богу хвала, и оне некако преброђене и домаћице су биле у могућности да спремају зимницу. Не тако богату као ранијих предратних година, али ипак довољну, ма да окромнију.

Последњих дана и недеља пијаце су пружале веома живу слику. Живу и живописну слику разних витамина. И међу пуним корпама кромпира, цаквицама пасуља, гомила лука, венаца паприке, сандука грозђа, јабука или шљива и свега осталог домаћице су имале велик избор. Свак је могао да купи што је зажелио и што је — могао. Пиљари и сељаци, домаћице и домаћини, па и радознали по цео дан су били на окупу. Пазарило се, ценкало, продавало и куповало. Куповало се на велико и мало и носило кући.

Зимница се спрема.

КАЛЕНДАР

КОМО
ХУМОРА

МОГА КОМШИЈЕ

НЕДЕЉА 19 СЕПТЕМБАР.

Вајка се јуче онај наш сусед нежења госп комшији:

— Знате ли госп комшија да је паметна ова наша комшиница Бе-

за... Има памети за двоје, па не знам да ли да је узем за жену?

Госп комшија га одмери па рече:

— Е, ако је паметна за двоје онда да је узмете у сваком случају и неодложно.

ПОНЕДЕЉАК 20 СЕПТЕМБАР.

Читали сте већ о оном нашем суседу што га зовемо „везана врећа“. Е, па оп, пре неки дан изишао у шетњу, с једном нашом лепушастом сусетком, девојком. Нем као риба ко рачао је крај ње. Одједном девојка му је рекла, кад јој досадило његово ћутање:

— Данас ми пиете рекли ни једне савршене речи!

„Везана врећа“ похута па онда одваја:

— Мармелада!

УТОРАК 21 СЕПТЕМБАР.

Један наш познати сликар показује своју тек довршену слику једном свом пријатељу и заносно му говори:

— Погледај...

Две контуре се губе у ружичастој магли, а груба стварност претвара се у чаробан сан... Јединствен стимул, зар не?

— Ама, којента човече, ја све го, брате, не видим...

— Како не видим?

— Тако лепо. Не видим од како сам постоје амфибиолохичар.

СРЕДА 22 СЕПТЕМБАР.

Имамо у комшију једног симпатичног суседа. Сићош оп дошао у наше друштво и госп комшија окупио да га задиркује. Пред целим друштвом

испричао ову причу:

— Замислите, овом нашем комшији лекар пронашао да има пангљичару. Кад је то утврдио рекао му је да ће га брзо ослободити пангљичаре. На то је овај — вели комшија заважно:

„Само немојте да је убијете госп докторе. Ја сам, знате, члан Друштва за заштиту животиња“.

Учитељ (мислећи на умоболника): — Шерице, кажи ми како се зове човек који по цео дан говори, а нико га не слуша, јер говори којешта. Рећи ћу ти да реч почиње словом „у“.

Бак: — Учитељ, госп учитељу!

ЧЕТВРТАК 23 СЕПТЕМБАР.

Узео госп комшија свог шврћу, синчића, да кори:

— Хајде деншти по, устај! Ко рано рано две среће гра би! А, ти још спаваш... Ево видиш ја сам јутрос нашао новчаник пун пара, зато што сам већ изишао из куће у седам сати... А да сам ишао још раније ко зна шта би још нашао...

— А, шта мислиш, тата, кад ли је морао да устане онај јадник што је изгубио тај новчаник!

ПЕТАК 24 СЕПТЕМБАР

Било госп комшија опет у суду неким послом па нам прича како је присуствовао неком суђењу и како се развио овакав дијалог између судије и једне сведокњице, иначе познате моденке:

— Колико вам је година?

— Двадесет и две!

— Извините, ви ме пиете, изгледа, разумели. Ја сам мислио колико сте стари, а не колико вам је раније било...

СУБОТА 25 СЕПТЕМБАР

Наша госпа комшиница је врло тењког укуса. Тако јуче била да купи шеншир. Трговац јој показао један, али она одговорила:

— То је сувише старински модел. То се више не носи.

— А, овај? — пожурно трговац да јој покаже други.

— Тај још мање долази у обзир. Такав шеншир носи пола Београда... **М-к**

— Хтео сам само да вам јавим да вам је саксија у цескем пала са балкона!

— Дивна је месечина. Хоћете ли да решавамо украштене речи?

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS